

*"Les pistes desertes
van ser envaïdes per
s sofisticats giny
malètics dissenyats
per a la
destrucció..."*

La trista història d'un aeroport

*"Avions, avions! Amb vol errant
damunt la meua testa obriu les ales.
Sou la vida o la mort que em va sotjant?"*

JOSEP THARRATS

Una vegada hi havia una ciutat que, convençuda del paper de cruïlla que li havien atorgat la geografia i la història, no en va tenir prou amb les carreteres i els trens que la creuaven i va voler assajar l'aventura dels camins del vent. El dia 1 d'abril de 1967 —quatre anys abans d'obrir-se l'autopista, dos anys abans de suprimir-se els carrilets— s'inaugurava, en un terme municipal proper, l'aeroport que unia el nom secular de la ciutat amb el reclam mediterrani de la costa. Els estaments locals van aportar cinquanta milions de pessetes per tal d'ajudar a fer possible el somni.

El primer aparell va aterrar a les 10 del matí, pilotat pel ministre de l'Aire, que venia directament de Madrid a presidir l'acte inaugural. Tot-hom mirava a veure qui la deia més grossa. Els periodistes locals van resuscitar frases històriques i van dir que aquell era el gran dia de la ciutat i que ja no hi havia Pirineus. Els periodistes francesos van arribar amb avionetes i van llançar una edició especial del seu diari en el qual s'afirmava que l'aeroport "faria de la Riviera espanyola una Florida a l'hora del segle XX". Els economistes van manejar les estadístiques i van assegurar que aquell any arribarien per l'aire 370.000 turistes, l'any 1971 més d'un milió i l'any 1975 gairebé dos milions.

Aviat, però, van començar els desenganys. L'any 1971 es van comptabilitzar només 992.000 passatgers, i l'any 1975, 984.000, és a dir, un milió menys dels previstos per les eufòriques profecies. Amb aquestes xifres, a més, s'havia assolit un sostre que mai no es va poder remuntar. Al llarg dels dinou anys següents, l'aeroport va romandre infrautilitzat durant nou mesos cada any en més d'un cinquant per cent. L'alcalde de la ciutat es posava les mans al cap i deia: "La quantitat de diner públic mal utilitzat cada dia que passa, amb les instal·lacions obertes i en moviment, clama al cel i exigeix solucions immediates". Però tot era endebades: l'oblit i el

menyspreu planaven com una llosa damunt del camp durant els llarguíssims hiverns.

De sobte, aquells nou mesos anuals de silenciosa espera van desembarcar en un part inesperat. Les pistes desertes van ser envaïdes per tota mena de sofisticats ginys malèfics i de màquines volàtils especialment dissenyades per a la destrucció. Sobre els camps tranquils i les pacífiques masies, les àguiles mortíferes van obrir una i altra vegada llurs ales metàl·liques. Els mercaders de la guerra van arribar d'arreu del món per comprar i vendre els aparells exterminadors amb el fatídic valor afegit de les morts anunciades. L'aeroport va esdevenir un indecorós mercat mundial d'armes, que *Justícia i Pau* no va dubtar a qualificar com la Fira de la Mort. Grups pacifistes van fer palesa la seva indignació per la frívola ostentació dels morboses artefactes. Però molta gent, caiguda de quatre potes en el parany de la badoqueria, va contemplar aquella exhibició bèl·lica com qui admira una enlluernadora exposició de joguines.

I heus aquí que els organitzadors de la festa van proclamar als quatre vents que s'hi havien trobat bé, i que la cosa s'havia de repetir. I és així com aquest aeroport, desaprofitat vergonyosament per a les finalitats pròpies, serà conegut arreu com el lloc on periòdicament els senyors de la guerra faran i desfaran llurs negocis. I les instal·lacions, que mai no han donat per viure, trobaran una justificació última en la seva contribució al joc brut de la mort.

Albi: notes d'un agermanament

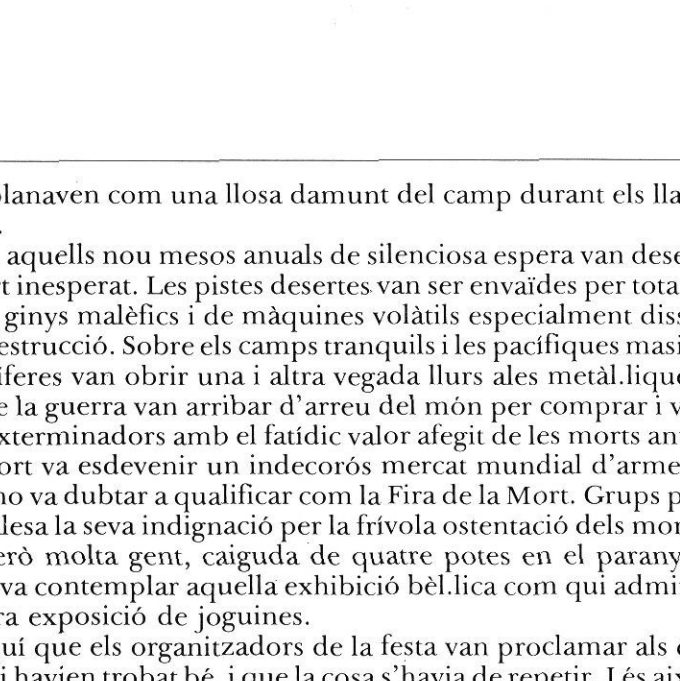
A l'agermanament de Girona amb Albi, hi hem anat centenars de gironins heterogenis: l'Ajuntament quasi en ple, la premsa i la ràdio, les associacions cíviques, els industrials, els guies de turisme, els esportistes, els músics, els cantants, els cuiners, els manaies. Una ambaixada nodrida i representativa, tal com mereixia l'ocasió.

- Albi i Girona tenen moltes coses en comú: un riu, uns ponts, una catedral gòtica d'una sola nau, un claustre romànic, un palau episcopal convertit en museu, un teatre municipal del dinou, un barri vell en procés de rehabilitació, un govern municipal de majoria socialista... Però Albi té, a més, algunes coses que als gironins ens fan caure la cara de vergonya: una àmplia i viva zona comercial de vianants en ple nucli històric, i una vintena d'hotels de totes les categories en una ciutat que no passa dels 55.000 habitants.

- La ciutadania d'Albi ha pres part activa en les cerimònies de l'agermanament. Als cartells, hi ha banderes, cartells i pancartes de benvinguda a Girona. A la zona comercial, dotzenes de botigues han preparat aparadors especials amb al·lusions gironines i catalanes. A les misses del diumenge, els celebrants pregunten per l'èxit del *jumelage*. Tot això no té res a veure amb la rebuda que els albigesos van trobar quan van venir a Girona.

- La commemoració ha tingut de tot: concert de coral i cobla, sardanes, partit de *rugby*, carrera ciclista, conferències, recital de cançons occitanes, ball popular a l'envelat, il·lusionisme, gastronomia... Però el número més sorprenent ha estat la desfilada dels manaies pels carrers d'Albi. Vistos a ple dia i fora de context, els manaies perden bona part del seu misteri. Quan, pels anys cinquanta, els components de la processó de Verges van anar a Madrid per compte d'*Educación y Descanso*, es van jurar a si mateixos que la Dansa de la Mort no es mouria mai més de casa.

- Sense posar-se prèviament d'acord, l'alcalde de Girona i el president de la Cambra de Comerç han coincidit a incloure en llurs respectius discursos paraules de Pierre Vilar. Josep M. Ginès ha recordat, a més, Tomàs Garcès, que ja l'any 1937, premonitòriament, va comparar Albi amb Girona i amb Florència.

Albi i Girona tenen molts punts en comú. Les cases sobre el Tarn recorden, inevitablement, les cases sobre l'Onyar.

• A la fortalesa del Palau Episcopal, Albi guarda —en condicions força impresentables— el gran tresor de l'obra de Toulouse Lautrec: 208 pintures, 149 pastels i dibuixos, 161 litografies i gravats, 31 cartells. Al pis de dalt, un al costat de l'altre, quadres de Corot, Degas, Valadon, Bonnard, Dufy, Utrillo, Rouault, Matisse, Vlaminck, Marquet... En Paco Torres Monsó s'extasia davant d'una escultura de Maillol.

• En Paco Torres ha estat un dels protagonistes d'aquestes jornades. Al Centre Cultural d'Albi, s'hi ha instal·lat una antologia de la seva obra escultòrica, que comença amb el bust clàssic de la Rosa, de 1946, i acaba amb els volums en fòrmica dels últims anys, com *Black Hole* i *Black Sun*. Quaranta-quatre peces revelen el lent procés de depuració d'una extraordinària trajectòria. En l'esplèndid catàleg, l'alcalde de Girona presenta en Paco Torres com “un escultor universal de Girona” i es lamenta del poc reconeixement que ha obtingut la seva obra més enllà de les fronteres locals. Ara que la selecció és feta i el catàleg a punt, no es podria convertir en itinerant aquesta mostra? Al Centre Cultural d'Albi, els torsos nus i esvelts d'en Torres Monsó brillen, daurats i poderosos, amb una llum incandescent.

ALBI - CENTRE CULTURAL S.M. "MANUEL JOSE ARCE" - ABRIL 1986

TORRES
MONSO

sculptures - escultures

1986
MAN JOSE ARCE

Ajuntament
C.P. de Girona

Josep Tharrats, fabricant de sonets

Cent anys del naixement de Josep Tharrats. Narcís Comadira té escrit que Tharrats “fou un heterodox dins l'ambient noucentista”. Enric Jardí acaba de dir que “Tharrats és el típic representant dels homes de la seva generació, que resten enlluernats pels darrers esclats del modernisme, però que opten per la serenor noucentista”.

Sigui com sigui, parlar de Tharrats és parlar del pas del Modernisme al Noucentisme, que a Girona troba exemples extraordinàriament il·lustratius: el Masó de la Farinera Teixidor no és el mateix que el de la Casa de la Punxa; el Palol de *Roses* no és el mateix de *Poemes de tarda*; el Monsalvatge de *Terra de gestes i de beutat* no és el mateix de *Proses del viure a Solius*.

L'any 1909, en el cor d'aquest moment d'ebullició, un gironí de 22 anys anomenat Josep Tharrats, que des dels 14 s'ha hagut de fer càrrec de la indústria de mosaics d'una seva tia, guanya la Flor Natural dels Jocs Florals de Girona amb una flamarada modernista tancada en l'estoig noucentista de tres sonets. Tharrats, modernista enamorat de D'Annunzio, és el qui, quan Eugeni d'Ors llegeixi el seu discurs dels Jocs Florals de dos anys després, descobrirà el calc del poeta italià per part del pare del Noucentisme. De fet, Tharrats viu la transició d'un moviment a l'altre amb totes les seves contradiccions. La revista *Cultura*, creada i dirigida per ell l'any 1914, és un resum de l'ideari modernista, tot i el seu títol tan rotundament orsià. I encara, quan l'any 1924 publica el seu primer llibre de sonets, Gabriel Alomar diu en el pròleg que en ell “hi ha una trobada de l'esperit romàntic amb el clàssic”.

És el propi Alomar el qui es pregunta si Tharrats és un poeta escultòric. Potser seria més exacte qualificar-lo de poeta arquitectònic. Tharrats sotmet tossudament la seva inspiració a l'esquena racional del sonet i troba alhora, en la pròpia forma del poema, una font d'inspiració sobre el seu contingut. En diverses ocasions confessa aquesta simbiosi:

“Quan en mi esclata el lluminós instant,
i a l'intel·lecte, en tant, la imatge es crea,
no és la idea que em porta el consonant,
ans és el consonant que em duu la idea.”

Tharrats va fer un sonet darrera l'altre. Diuen que en feia un cada nit, abans d'adormir-se. En va publicar molts, però en va deixar inèdits més de

Cent anys de Josep
Tharrats: número
commemoratiu de la
revista editada pel
seu fill.

negre + groc

revista d'art i poes

Retrat de Josep Tharrats

barcelona, primavera 1986

Centenari de Josep Tharrats 1886-1976

cinc mil. I ser això, fabricant de sonets, com era fabricant de mosaics, revela un mateix afany per l'*obra ben feta*, sobretot si mosaics i sonets es fan amb una idèntica perfecció. Ser fabricant de sonets defineix el tarannà d'un home amb el lirisme controlat per la raó (amb el Modernisme contingut pel Noucentisme?), que troba en la obediència a un canon estricte el millor vehicle per a l'esclat del seu pensament.

Ara, al cap de cent anys, és bo de recordar-ho i de recordar-lo.

Guia per a masoquistes

Ramon Alberch i Jaume Fabre, amb el rigor que els caracteritza, han escrit un llibre tan ben documentat com estrany. Es titula *Jardins del barri vell* i és un inventari no exhaustiu dels jardins particulars del nucli històric gironí, amb els plànols, les fotografies i la descripció acurada i detallada d'una vintena d'espais verds amagats entre les pedres: els jardins que floreixen al darrera dels antics palaus i de les cases que, des del nivell de l'Onyar, s'enfilen esglaonadament fins a la muralla de les Pedreres.

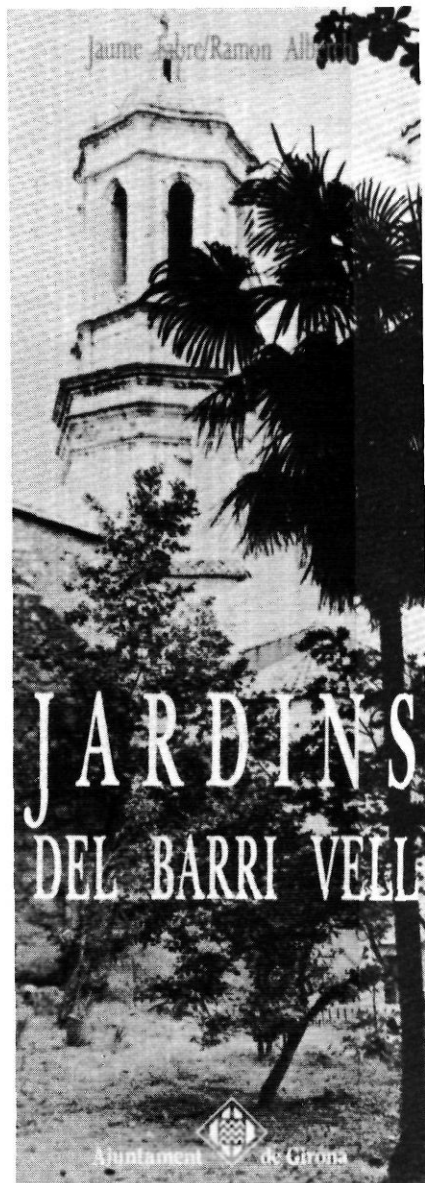
Aquests jardins ocults de Girona són tan antics com les mateixes pedres. Ja al segle disset, quan descriu la ciutat, Roig i Jalpí explica que "*algunas casas tienen dentro de sus paredes muy famosos, frondosos y espaciosos jardines de muy grande recreo y divertimento, con muchos naranjos y otros árboles y plantas para comida y regalo*". Tres segles més tard, Xavier Monsalvatge torna a parlar d'aquests jardins i diu que "la ciutat els amaga recatada, com si temés que les seves esplendoroses pompositats fossin massa vibrants i lluminoses i restessin encant a les pedres". Bonica imatge que dissimula amb bones paraules una realitat menys poètica i més utilitària.

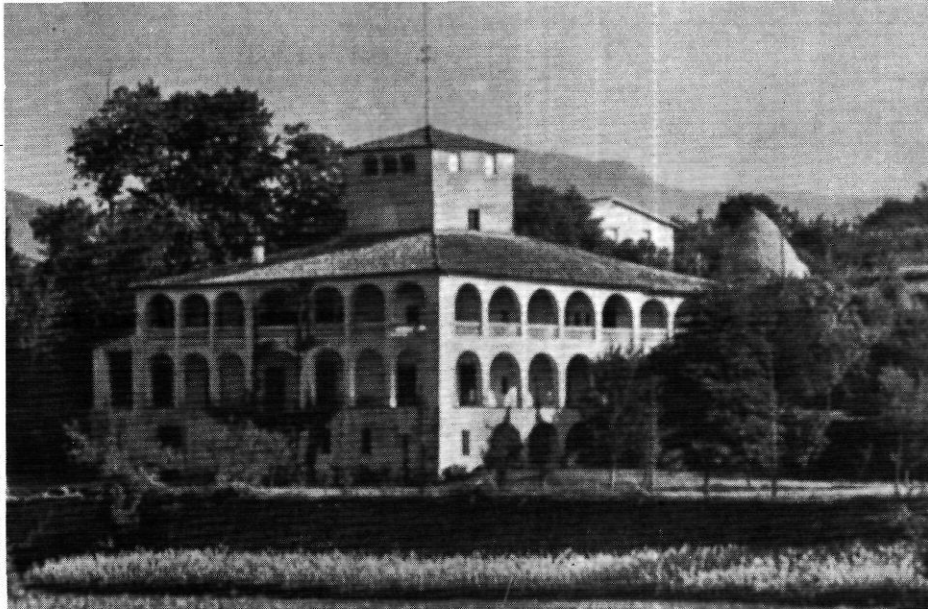
El llibre que apareix ara és una veritable sorpresa. I és estrany, sobretot, que el seu editor, l'Ajuntament, l'hagi inclòs en una col·lecció titulada de *guies urbanes*, quan la immensa majoria dels jardins descrits — amb tres o quatre notables excepcions — romanen impassiblement tancats amb pany i clau, reservats a la intimitat més estricta, i són de visita difícil per als forasters i per als ciutadans que no siguin amics o coneguts dels propietaris. Considerat com l'inventari d'unes existències, el llibre és interessant i instructiu, però presentat com una *guia* esdevé una proposta masoquista digna d'una ment recargolada i perversa. L'ingenu visitant que l'adquireixi i, amb el volum a la mà, intenti fer el recorregut d'aquests indrets, es trobarà una i altra vegada amb la porta pels nassos, reduït a l'exercici d'endevinar, per alguna heura que penja o per la copa d'un arbre que s'enfila, la ubicació d'aquests paradisos vegetals barrats per l'espasa flamígera de la propietat privada.

Arribats en aquest punt, proposo que els propers volums de les guies urbanes municipals ens expliquin una a una, amb tot luxe de detalls, les alcoves dels palaus del barri vell, les cambres de bany dels pisos dels barris nous, les piscines de les torres de les urbanitzacions o altres racons particulars igualment atractius i no menys inaccessibles que, al capdavall, també deuen formar part, en alguna mesura, del patrimoni ciutadà. Així, encara que el lector sàpiga per endavant que no hi podrà entrar mai, estimularà la seva imaginació malaltissa amb la contemplació de plànols i de fotografies, exactament com ara és condemnat a fer-ho amb els impenetrables *Jardins del Barri Vell*.

Un monument anomenat Mas Ventós

Quan les institucions declaren oficialment un edifici particular com a monument històrico-artístic, ho fan sovint amb l'oposició dels seus propietaris, i sempre amb la finalitat expressa de protegir i salvaguardar

El Mas Ventós és conegut per la serena elegància de les seves galeries.

allò que tal vegada ells no respectarien. Per això sorprèn que, en el cas del Mas Ventós d'Olot, sigui la mestressa la que demani a la Direcció General del Patrimoni Artístic de Catalunya que la seva casa sigui declarada monument, i insti també de la municipalitat el suport necessari per obtenir aquesta declaració. Es tracta d'una rara —i exemplar— actitud cívica que convindria divulgar per si troba imitadors.

Situat als afores d'Olot, prop de Sant Cristòfol les Fonts, arran del camí que mena a Santa Pau, el Mas Ventós és conegut i inconfusible per la seva arquitectura singular i per la serena elegància de les seves galeries. Els Serveis Tècnics de l'Ajuntament d'Olot, en l'informe favorable a la seva declaració com a Monument d'interès comarcal, diuen que en el Mas “hi radica la contundència i concreció de la seva implantació en el territori, d'una subtil intel·ligència, i la composició arquitectònica amb doble façana, recreada en una rica i complexa seqüència d'espais externs”. Llenguatge generós, però sens dubte massa tècnic per explicar el misteri d'aquesta casa i la seva inefable bellesa, el punt dolç de perfecció assolida per la seva insòlita combinació de línies i volums.

Sortosament, però, el Mas Ventós i el seu entorn han tingut un glossador immillorable en la persona de Joan Teixidor, casat amb la propietària de la casa. Fa uns mesos, al *Quadern d'El País*, el poeta escrivia un article que començava així: “Passo hores i hores a les grans galeries que a dos costats del quadrilàter perfecte de la casa s'obren al paisatge. Les vuit arcades de llavant són una mica feixugues i donen al jardí frondós i al mur negre de pedra volcànica que tanca l'heretat. Tot és com una cambra de verd on canten els ocells i la visió es fa íntima. Les set arcades de ponent són més esveltes i es recolzen graciosament sobre els pilars historiats. Constituïxen un marc precís per a la visió, que ara té molt camp per córrer cap als sembrats i les muntanyes del fons...”

Si els arguments històrics i arquitectònics no fossin suficients —que ho són—, les pàgines admirables que Joan Teixidor li ha dedicat podrien acabar de fer el pes perquè el Mas Ventós assolís la declaració desitjada. Quan una casa ha inspirat tan bona literatura i porta al damunt tanta càrrega afectiva, ja no hi ha dubte que ha esdevingut un veritable monument.

Joan Teixidor, glossador immillorable del Mas Ventós.

El dia que les barques tornin a Pedret

Després de molts anys d'abandó, el barri gironí de Pedret ha tornat a ser atès. S'ha refet la carretera, s'ha salvat el monòlit commemoratiu, s'han plantat arbres i s'han creat jardins. Ara diuen que un petit embarca-

paperets

- Reiteració sospitosa en el protocol d'agermanament amb Albi: "Els alcaldes, *lliurement* elegits pels ciutadans... conscients que l'esperit de *llibertat* va lligat als drets que vàrem conquerir, i en la consideració que l'obra de la història ha de tenir continuïtat en un món d'amplis horitzons però que serà veritablement humà en la mesura en què els homes visquin *lliurement* en ciutats *lliures*..." Penso en el poema de Paul Eluard *Je te nomme, liberté*. Santa paraula! A vegades no la podem dir, i a vegades ens n'omplim massa la boca. En tot cas, caldria no usar el seu nom en va.

- L'alcalde de Girona, en el seu discurs d'Albi, va parlar de "la ciutat que s'amaga darrera la cortina de fum de la fàbrica de paper de Sarrià de Ter". Aquest estrany circumloqui era gairebé obligat: conten que, en començar els contactes entre els dos ajuntaments, els regidors albigesos no veien gens clar perquè havien d'emparentar amb Girona, si no era més que aquella ciutat envaïda per un fum pudent que havien endevinat, del cotxe estant, en passar per l'autopista.

**Laissez vous tenter
par GIRONA
C'est pas difficile!**

(l'autoroute 195 Km) | Par car, départ gare des SNCF (1 heure 45 minutes, 90 FF aller et retour)

- *Girona, cal anar-hi* era un eslògan insípid, però això de *Girona m'enamora* sembla passat de rosca. La Institució Firal encara ha anat més lluny, i ha promogut fa poc a Perpinyà aquesta recomanació: "*laissez vous tenter par Girona*". Estranya metamorfosi: de la ciutat clerical, reclosa i insòpida, hem passat de sobte a la ciutat temptadora? Potser ens ho hauríem de fer mirar.

- Val a dir que els olotins tampoc no han tingut sort. El seu flamant eslògan *Olot... és natural!* recorda perillosament dos anuncis televisius: el de l'*Avecrem* i el del *Tomate frito Solís*.

Pedret, en una visió romàntica de Pons Martí.

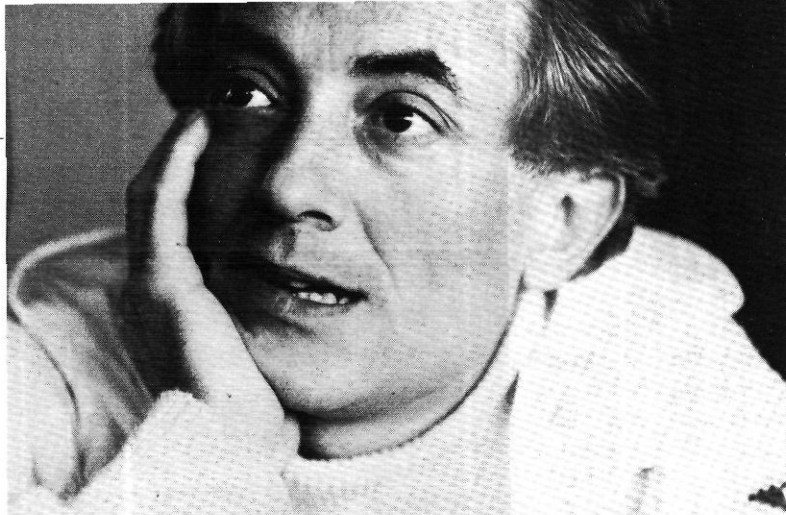
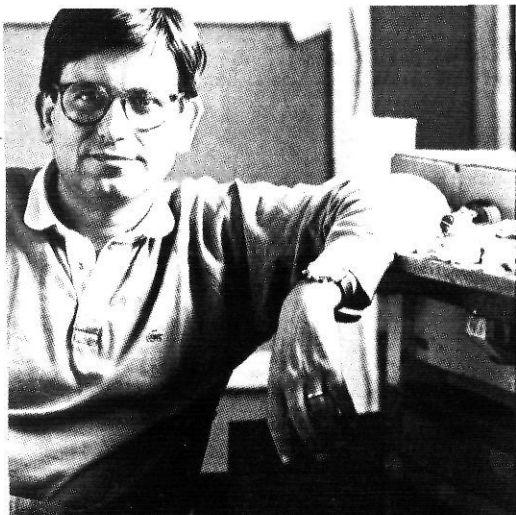
dor, amb moll i escullera, permetrà les passejades en barca per les aigües tot just barrejades del Ter i de l'Onyar.

Si això s'esdevé, no farem més que retornar al passat. Durant el primer terç d'aquest segle, les barques amarrades al peu del camí eren un element fonamental de la fesomia de Pedret: elles donaven fe de la realitat fluvial de Girona i suplien l'absència d'un mar massa llunyà. Els habitants del barri les feien servir per anar fins a les hortes que conreaven a l'altra riba. Els ciutadans de l'interior les llogaven, a la tarda, quan anaven a prendre l'aigua picant que brollava de les margues nummulítiques de Montjuïc. L'any 1910, al seu llibre *Gerundianes*, Josep Grahit i Grau descriu aquest costum amb una ingènua grandiloqüència: "I van, els pacífics moradors de la ciutat grisa, a endinsar-se perillosament dintre els bots, per realitzar una excursió per l'aigua fluvial... Captards de jorns estivals, nits plenilunars, càlides nits de claríssima celèstia, és el temps propici".

Ara, doncs, segons diuen, les barques tornaran. L'espectacle de la nova navegació s'assemblarà poc a la descripció lírica de Grahit, a les velles fotografies de Fagnoli, i encara menys a la romàntica pintura que va fer Pons Martí. La sorollosa carretera farà impossible el silenci, i uns quants edificis absurds trencaran la màgica silueta del clàssic teló de fons. Malgrat això, el dia que les barques tornin a Pedret, la Girona llançada cap al demà haurà recuperat un altre dels seus antics valors i haurà fet bona, un cop més, la paradoxa de Rahola: "com més enyoro el futur, més m'estimo el passat".

La nova navegació per Pedret s'assemblarà poc a les velles fotografies.

Comadira i Oliva han parlat i han fet parlar.

El desplegament dels gironins

Això que ara sona del “desplegament cultural” no és pas un invent barceloní ni és un invent d'avui. Fa trenta-sis anys que uns homes de Girona van crear, al Cap i Casal, la Germandat de Sant Narcís, destinada a agrupar, segons deia el seu himne, els “gironins que a Barcelona / despleguen el pensament”. O sigui que la cosa ve de lluny.

Encara que, vistes les últimes experiències, a Barcelona potser s'hi pensaran dos cops abans de deixar que els gironins despleguin públicament llurs idees. L'any passat va ser en Modest Prats el qui va destapar la caixa dels trons en un acte amb motiu de l'atorgament del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Enguany han estat en Narcís Comadira i en Salvador Oliva els qui han parlat i han fet parlar.

En l'acte de lliurament dels premis *Serra d'Or*, un sopar que teòricament havia de ser de digestió fàcil, en Comadira, guardonat amb el premi de poesia, va parlar sense *Enigma* de “la cultura catalana en aquesta edat de dissolució” i es va despenjar amb crítiques molt directes a la política cultural de les institucions: “Es programen festetes i guies dels locals nocturns, fem congressos onanistes de la llengua catalana, ens omplim la boca amb teatres nacionals d'un sol actor...” Després de reclamar millores infraestructurals, que són les que els governants solen oblidar perquè no són electoralment rendibles, en Comadira va afegir: “La nostra cultura necessita la modernitat, sí, però no la histèrica i mimètica postmodernitat que se li vol imposar des del poder. Ens cal la modernitat de gosar voler ser allò que podem ser: lliures i generosos”.

En Salvador Oliva, per la seva banda, afegia uns dies més tard matisos nous a les propostes d'en Comadira: “El meu desig és que tots nosaltres tinguéssim l'interès d'escriure bé, més que no pas un interès a formar part del gremi, o a ocupar càrrecs”. L'Oliva, guardonat com a traductor de Shakespeare, parlava en nom de tots els distingits amb els Premis Literaris de la Generalitat (En Comadira era també un d'ells). El seu discurs, un pèl més protocol·lari i un xic més contingut, connectava subterràniament amb el to satíric del seu últim llibre de poemes. Tampoc aquí no es deia el nom de ningú, però era fàcil d'endevinar la destinació concreta de les afilades sagues: “Que cada dia sigui més decidida la normalització del català. Que s'hi utilitzin tots els recursos del poder. Que les institucions tradicionals específicament encarregades de vetllar per la puresa de la llengua siguin reformades de manera que deixin de ser institucions d'un sol home. Que s'hi prenguin decisions útils i dinamitzadores; que els seus futurs representants siguin homes i dones que hagin demostrat competència i resultats positius en el seu treball, en lloc de mèrits que no tenen res a veure amb la feina que cal exercir-hi. Que els esforços dedicats a la llengua siguin sempre seriosos, que no se supediti mai la feina lenta i ben feta a la propaganda de les façanes sense edifici; que no s'hi barregin folklorismes; que els congressos siguin congressos, i les festetes, festetes...” Sota aquestes paraules, solemnes i dignes, s'hi dibuixava, inequívoc, *El somriure del tigre*.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

paperets

• Tercera nota sobre els rellotges de Figueres. Montserrat Vayreda, en el pregó de Fires, ha recordat un poema de Fages de Climent: “ciutat mancada de comunal rellotge / perquè hom pugui fer tard”. Però una cosa és *fer tard* i l'altra arribar tard. Una cosa és *fer temps* i l'altra és no ser-hi a temps.

• Els polítics d'ara —igual, igual que els d'abans— ens canten amb insistència aquella cançó enfadosa: “estem d'acora amb les crítiques... sempre que siguin constructives”. Això de “la crítica constructiva” és com allò de “la democràcia orgànica” o “el regionalismo bien entendido”. Josep Maria Capella, a *l'Empordà*, ha escrit: “la crítica ha de ser honesta, sincera, respectuosa... però constructiva? Jo penso que ja ho és pel sol fet de ser exercida amb llibertat i acceptada amb humilitat”.

• Per primera vegada, el Vaticà ha reconegut oficialment com a *màrtirs* unes persones mortes durant la guerra civil espanyola: tres monges carmelites assassinades a Guadalajara l'any 1936, ara en procés avançat de beatificació. Aquí també varen matar tres monges, que a més eren germanes de sang: Clara, Magdalena i Rosa Fradera, religioses del Cor de Maria, assassinades prop de Mallorquines. Però el bisbe de Girona ha escrit fa poc: “La tasca de reconciliació és abans que tot, i superior a l'exalçament de les persones, ni que es tracti de persones que donaren el testimoni màxim de la fe”. A Guadalajara i —ai las!— al Vaticà, pensen d'una altra manera.